

Živá neživá příroda IV

Charakteristika jednotlivých užitkových skupin organismů

Přednáška č. 6

Ovocnictví

Ing. Jedličková Helena

Mgr. Hiklová Ivana

Úvod:

- Obsah
- Základní charakteristika ovocných rostlin
- Uživatelské členění
- Rozmnožování ovocných rostlin
- Ošetřování ovocných výsadeb
- Modelové ovocné rostliny

Ovocnictví

Nauka o ovocných rostlinách se nazývá **ovocnictví** a zahrnuje:

1. **Školkařství** – rozmnožování a pěstování ovocných sazenic ve školkách.
2. **Sadovnictví** – pěstování dřevin na trvalém stanovišti až k produkci ovoce.
3. **Pomologie** – věda, která se zabývá studiem druhů a odrůd a jejich hodnocením. Zařazuje degustační zkoušky.

Ovocné rostliny podle stavby nadzemní části dělíme na:

- 1. Stromy** – nadzemní část dřevnatá s výrazně vyvinutým kmenem (jabloň, hrušeň, atd.)
- 2. Keře** – nadzemní část dřevnatá bez kmene. Jednotlivé dřevnaté výhony vyrůstají ze země. (rybíz, líska, atd.)
- 3. Polokeře** – nadzemní část je polodřevnatá, (plodná část je bylinná a na zimu odumírá) jednotlivé výhony vyrůstají ze země. (maliník, ostružiník)
- 4. Byliny** – nadzemní část je bylinná (jahodník)

Podle plodů dělíme ovocné plodiny na:

1. druhy s plodem dužnatým
2. druhy s plodem suchým.

Dužnaté plody dělíme na:

Malvice

Peckovice

Bobule

Suché plody

zástupcem je oříšek

Některé ovocné rostliny vytvářejí **nepravé plody- souplodí**.
(souplodí peckovic – maliny, ostružiny nebo souplodí nažek – jahody)

Uživatelské členění

1. **Jádroviny** - malvice
2. **Peckoviny** - peckovice
3. **Skořápkoviny** - oříšek
 - peckovice
4. **Drobné ovoce** - bobule
 - souplodí peckovic
 - souplodí nažek

Rozmnožování ovocných rostlin:

Generativní rozmnožování

rozmnožování ze semen

Podnož – rostlina ze semene na kterou se štěpuje ušlechtilá odrůda **technikou štěpování** (očkování nebo roubování).

Podnože množené generativně se nazývají:

Plaňka – podnož vypěstovaná ze semen planých stromů.

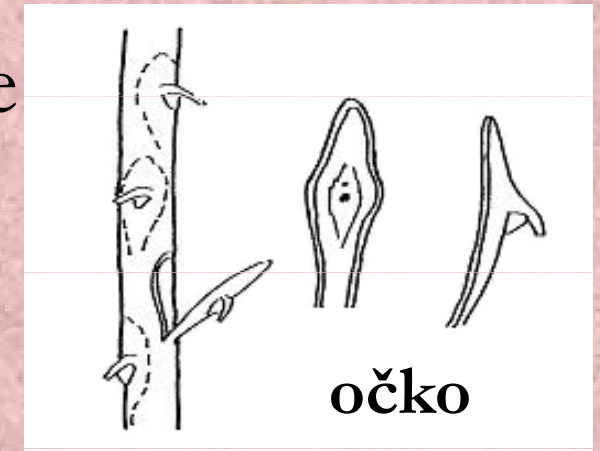
Semenáč – podnož vypěstovaná ze semen kulturní rostliny.

Vegetativní rozmnožování

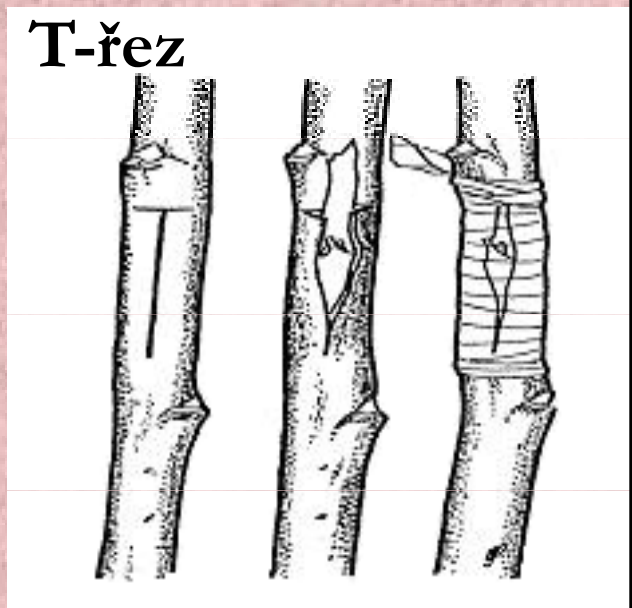
- nejdůležitější způsob získávání nových jedinců u ovocných rostlin.
- **Vzniká při něm nový jedinec (dceřiná rostlina) z části původní (mateřské) rostliny.**
- Tento postup množení umožňuje získat velké množství geneticky naprosto shodných jedinců, u kterých jsou zachovány všechny vlastnosti mateřské rostliny.
- Vegetativním množením nekontrolovaného rostlinného materiálu se velice **snadno šíří virové choroby.**
(Klasickým příkladem je šíření virové šárky u slivoní).

Očkování

- Očkování spočívá v tom, že ve výšce 0,1 až 0,2 m nad zemí se štěpuje seříznuté očko ušlechtilé odrůdy se štítkem na očištěnou podnož.

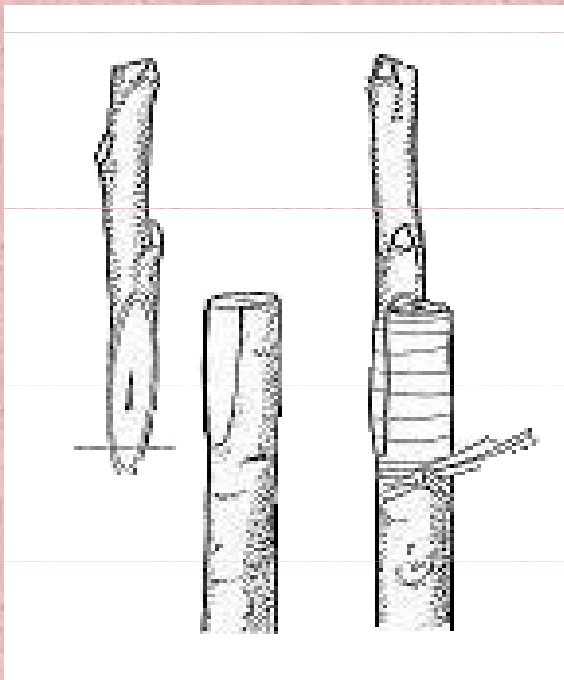

- Technika očkování - T-řez
očkovacím nožem se nařezává kůra podnože včetně lýka do tvaru písmene T a do vzniklé štěrbině se vsune očko se štítkem.

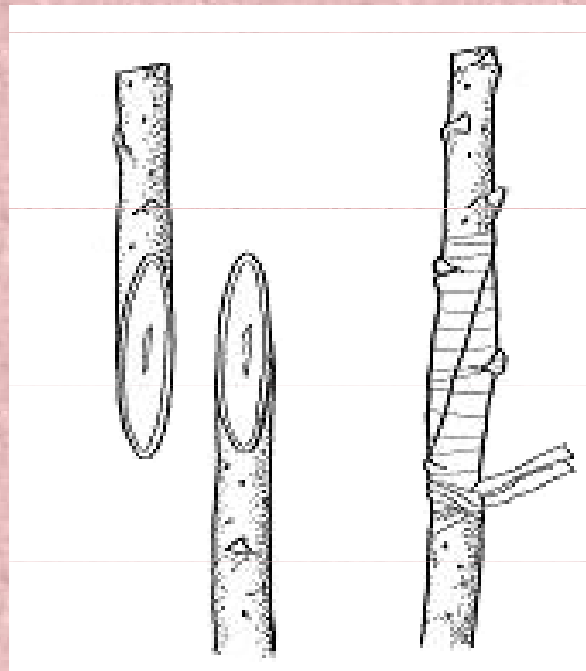

Roubování

- **Roubování** je způsob zušlechtování ovocných a okrasných stromů, vinné révy a keřů.
- Spočívá v přenesení části **rostliny (roubu)** na jinou **rostlinu (podnož)** a jejich funkční **spojení (srůstem)**.

Roubování obyčejnou kopulací

Roubování plátkováním

Roubování na kozí nožku

Dělením trsů – dělení matečné rostliny-
každý nový jedinec má dostatečný
kořenový systém i nadzemní část (maliník).

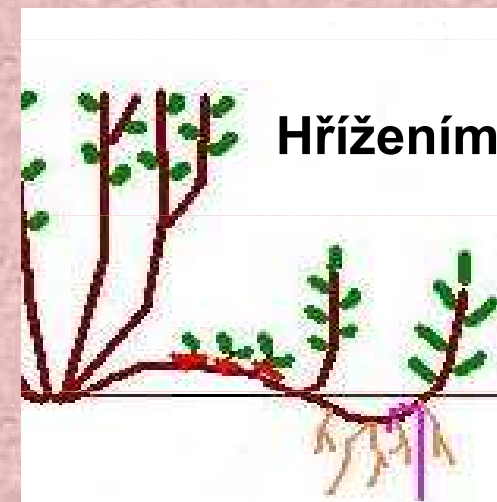
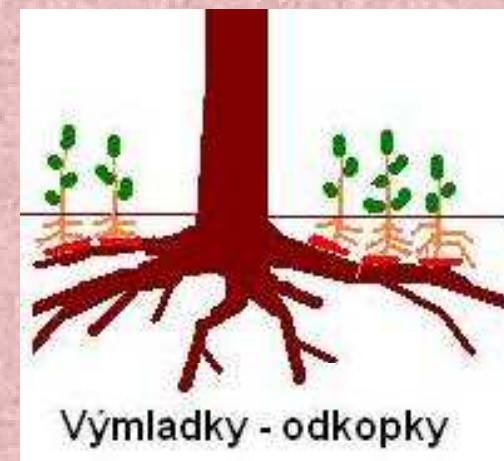
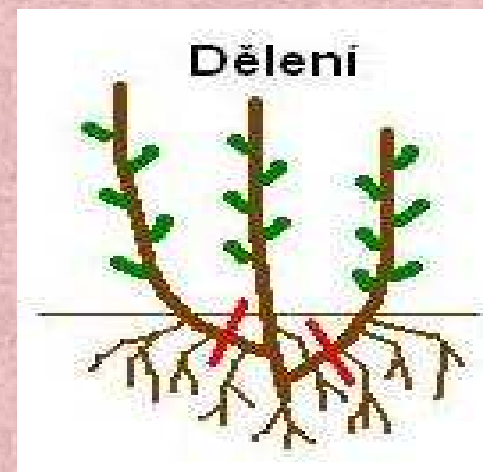
Odkopy – odkop, je rostlina, která vyrůstá
z adventivního pupene mateřské rostliny.

(švestky, višně)

Hřížením – hříženec se vypěstuje
z jednoletého výhonu pohříženého
do země, který po určité době zakoření.

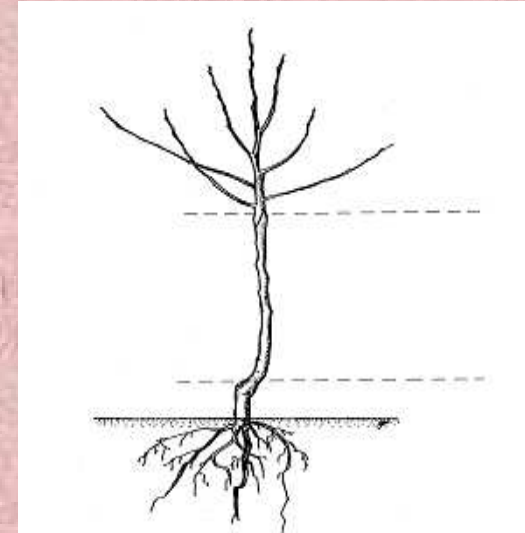
(bobulové ovoce)

Množení šlahouny - jde o oddělování
zakořeněných i nezakořeněných šlahounů
(jahody).

Vypěstovaný stromek se sestává ze tří částí:

- žádané odrůdy, která tvoří **korunku**
- kmenotvorné odrůdy (**mezikmenu**)
- podnože (**kořenů**) upevňující rostlinu v půdě

Kmenné tvary určuje výška kmene, rozlišujeme:

Vysokokmeny - do 2 m (alejové stromy)

Polokmeny – do 150 cm (jabloně, slivoně, meruňky)

Čtvrtkmeny – do 100 cm

Zákrsky – do 60 cm

Ošetřování ovocných výsadeb

- Ovocné dřeviny usměrňujeme v růstu a plodnosti především **řezem a hnojením**.
- **Řez** – tvarování koruny je podmíněno biologickými a ekonomickými hledisky.
- Řez ovlivňuje – růst koruny i kořenového systému, plodnost, množství a kvalitu ovoce, životnost a zdravotní stav ovocných dřevin.
- Řez v období vegetace podporuje plodnost, řez v období vegetačního klidu podporuje růst.
- Řez – letní, zimní, dlouhý, krátký, udržovací, zmlazovací ad.
- **Hnojení** – můžeme jím ovlivnit plodnost a kvalitu sklizně ovoce.
- Živiny doplňujeme – statkovými i průmyslovými hnojivy

Jabloň domácí (*Malus silvestris*)

Foto: Ame Anderberg

Hrušeň obecná (*Pyrus communis*)

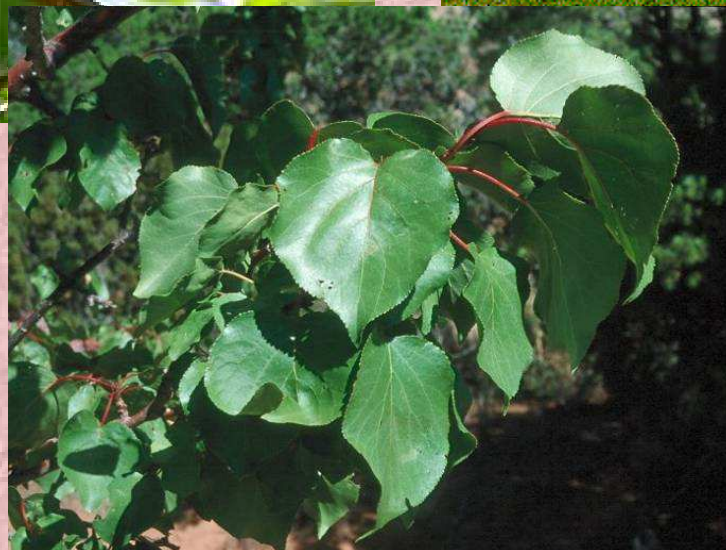
Třešeň (*Prunus*)

Broskvoň obecná (*Prunus persica vulgaris*)

Meruňka obecná
(*Prunus armeniaca vulgaris*)

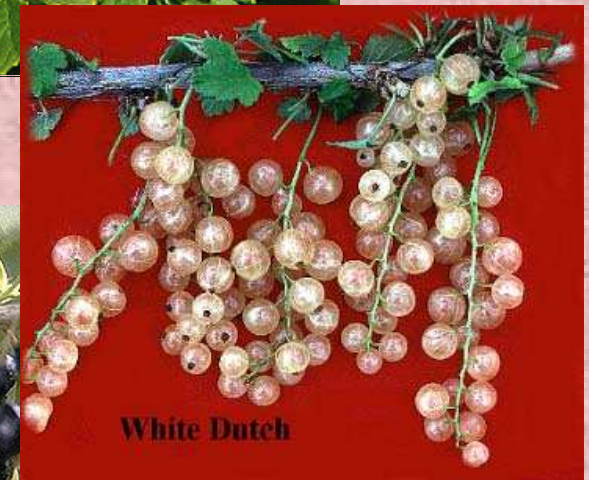
Líska obecná (*Corylus avellana*)

Ořešák královský (*Juglans regia*)

Rybíz (*Ribes*)

White Dutch

Ostružiník maliník (*Rubus idaeus*)

Jahodník (*Fragaria*)

**Děkuji za pozornost
Přeji hezké odpoledne
Helena Jedličková**